

Szabó Zoltán, a genfi magyar

Szabó Zoltán Székesfehérváron született, apja magas rangú csendőrtiszt volt, így hát szinte szükségszerűen került az érettségi után a Honvéd Ludovika Akadémiára, ahol hadnagyként végzett 1944. augusztus 20-án.

A tehetséges Szabó Zoltánt a vezérkarhoz osztották be, majd hamarosan az orosz frontra került, ahol fogságba esett. Mint sok tízezer magyar katonát, a szovjetek Szibériába deportálták, kényszermunkára a Gulágba. Egyetlen testvére is ott tűnt el nyomtalanul. Mivel volt bátorsága bajtársai érdekében egy tiltakozó feljegyzést átadni egy Moszkvából odalátogató tábornoknak az elégtelen ellátás és embertelen bánásmód miatt, még további egy évre ítélték, így csak 1948-ban került haza, akkor adták át az oroszok a magyar hatóságoknak.

A csontig lefogyott Zoltán csak egy napot tölthetett az édesanyjánál, már körözték a kommunista megtorló szervek mint katonatisztet, újra el kellett hagynia hazáját. 1948 júliusában Ausztriába menekült, az amerikai zónába.

Egy ideig Innsbruckban dolgozott mint nevelő-tanár, majd két évvel később érkezett meg második hazájába, Svájcba, egy menekült táborba. Előbb egy falusi gazdánál kapott munkát, majd nevelő lett Fribourgban. Azután egy évig Strasbourgban tanult, de hogy el ne veszítse menekült státuszát, visszatért

Svájcba. Akkoriban még nemigen törődtek a menekültekkel, dolgozott gazdálkodónál mint mezőgazdasági munkás, majd vásári fényképész. A hadseregtől kiszuperált furgonban dolgozta ki képeit, hogy még aznap át tudja adni a megrendelőknek.

Hívatásos fényképész lett és hamarosan sikeres fotóriporter. Az a képe, melyen egy fribourgi kávéház teraszán két kardinális „Cardinal” sörrel koccint, az összes svájci lapban megjelent.

Többek között a MIGROS alapítójáról, Duttweiler úrról is készített egy riportot, akinek segítségével és a MIGROS megbízásából fejlesztette ki fényképészeti laboratóriumát. Az ENSZ hivatalos fotóriportere lett és nemzetközi ügynökségek külső munkatársa.

1956-ban ismerte meg jövődöbéli feleségét Maitét, akivel hamarosan összeházasodott és több mint 50 éven keresztül példás megértésben élt együtt, felsége haláláig.

A leánykérés története felvillant valamit Zoltán jelleméből és az akkori svájciak véleményéről rólunk, magyarokról. Ünnepelesen felöltözve, egy csokor viraggal kezében ment el jövődöbeljé édesanyjához, aki leültette és a beszélgetés valahogy így zajlott:

- Herr Zabó, tehát maga magyar. Tudja, mi nem sokat tudunk a magyarokról, de azt tanultuk, hogy az önök ősei kifosztották a szentgalleni kolostor kincstárát, és elrabolták a nőket is.

- Kedves asszonyom, ami a kincstárra vonatkozik, hát igen, az történelmi tény, de ami a nőket illeti, azok mind önként jöttek velünk.

Az ő példás élete és az akkoriban érkező 56-os magyar fiatalok helytállása sokat javított megítélésünkön.

Szabó Zoltánék 1964-ben vették meg a Grand-Saconnex-i házukat, hogy több helye legyen két gyermeküknek és nagyobb tere a fényképészeti laboratóriumnak. Amikor a nyolcvanas években át kellett volna térni a színes fényképek feldolgozására, Zoltán nyugdíjba ment és ideje javát a könyvtárának szentelte.

Szabó Zoltán a hetvenes években kezdett hozzá saját gyűjteményéből a később már igen tekintélyes állománnyal rendelkező, korszerű könyvtár fejlesztéséhez. A könyvtár gyarodásában nagy szerepet játszottak azok a magyar nyelvű könyvek, melyeket a szétszóródott magyar emigránsok hagyatékából kapott nemcsak Svájcban de egész Európából.

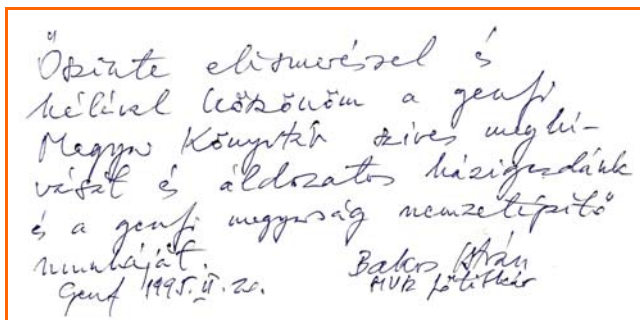
Ami kezdetben elért egy kis vendégházban, a kilencvenes években elfoglalta Szabó Zoltán házának egész alagsorát. A megnövekedett helyen lehetőség nyílt a meghívott előadók, a távolról érkezett művészek elszállásolására is. Szabó Zoltán

vendégkönyvében megtaláljuk az utolsó évtizedek sok neves közéleti személyiségének sorait, írókat, politikusokat, tudósokat Magyarországról, Erdélyből és a világ minden részéről.

A közel 30'000 kötettel ez a gyűjtemény lett az egyik legnagyobb magyar könyvtár egész Nyugat-Európában. A könyvtár mindig nyitva tartott, reggel 9-től este 7-ig, szombaton és vasárnap is. Zoltán harminc évet szentelt a könyvtár megteremtésére és annak fenntartására. Önzetlenül, fizetség nélkül. Felesége ebben is igazi partnere volt, bár egyszer megkérdezte:

- *Mondd Zoli, van egy könyvtár a házunkban, vagy én egy könyvtárban lakom?*

Így vált Szabó Zoltán könyvtára nemzeti kultúránk képviselőjévé a genfi nemzetközi környezetben. Amikor politikusok, művészek vagy államférfiak megfordultak Genfben, Szabó Zoltán háza volt az egyetlen magyar intézmény, amit meg lehetett mutatni, ahová el lehetett látogatni.

Munkája révén a könyvtár igazi Agora lett, az itteni és az otthoni magyarok találkozóhelye és fóruma. Mi genfi magyarok is nála találtunk otthonra, hiszen a könyvtár több mint 20 éven át adott helyet az egyesületeknek, hitoktatásnak, számos előadásnak, vitaestnek, és így tovább.

Kezdetől fogva a könyvtár adott otthont a Genfi Magyar Egyesületnek és Zoltán kérésének engedve indítottam útjára a Genfi Magyar Értesítőt is. Szabó Zoltán háza adott helyet magyar érettségizők képzésének, fogadta be az SOS Erdély kezdeményezést, valamint a Pro Kárpátalja munkacsoportot is.

A kilencvenes évek elején Svájc hajlandóságot mutatott az egykori szovjet megszállás alól felszabadult országok, így Magyarország támogatására. Szabó Zoltán tárgyalta meg a svájci hatóságokkal, hogy a közvetlen anyagi segítség helyett, egy olyan gazdasági együttműködés jöhessen létre, melynek keretében mintegy 1500 magyar iparos jönne ki dolgozni egy másfél éves időszakra, nyelvet tanulva megismerkedni az itteni módszerekkel és technológiákkal. Fele fizetést a vállalkozó, felét pedig a svájci állam állta volna. Ennek megvalósítására élesztették újjá az egykori Helvetia - Hungaria Társaságot. Göncz Árpád köztársasági elnököt össze is hozták Bolliger úrral, a svájci hadsereg egykori főparancsnokával az elgondolás megvalósítása

érdekében. Nem a svájciakon múlt, hogy a terv végül is nem valósult meg.

Szabó Zoltán a Magyarországon kapott kártérítés teljes összegét egykori iskolája utódjának, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiának adományozta.

Bár ő soha sem számított rá, mégis elismerést kapott az Országos Széchényi Könyvtártól a magyar nyelv és kultúra ápolásáért, *Pro Cultura Hungarica* kitüntetés a magyar kormánytól. 2011-ben pedig kitüntették a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjével.

Egy a könyvtárról készült interjúban olvashatjuk:

- *Hogyan is lesz tovább, mik a gondolatai a jövőre nézve e kulturális műhelynek?*

- *Amíg élek, folytatom és fenntartom a könyvtár tevékenységét, de amint meghalok, a családom nem foglakozik vele többé, esetleg szemétre kerül ez a harmincezer kötetből álló gyűjtemény.*

Látván Zoltán egészségi állapotának hanyatlását, 2010-ben megalakítottuk a *Genfi Magyar Könyvtár - Bibliothèque Hongroise de Genève* egyesületet a könyvtár megmentésére, jövőjének biztosítására, hiszen ez a genfi magyarok feladata.

Amíg egészsége engedte, nem volt olyan rendezvényünk, amelyen ne jelent volna meg és ne mondta volna el a véleményét egy-egy, a magyarságot érintő kérdésben. A magyarságot szolgálta – hiven, becsülettel, önzetlenül.

Szabó Zoltánt 2012. november 30-án búcsúztattuk abban a Cointrin-i kápolnában, mely jórészt Szabó Zoltánnak és feleségének köszönhetően ad otthont a genfi magyar katolikusoknak.

89 esztendő volt, tisztességben és becsületben. Sokunkat fogadott barátjává, felkarolt minden ügyet, mely a genfi és svájci magyarok sorsát érintette és a magyarság érdekeit szolgálta.

Mondjuk hát Juhász Gyula szavaival:

*Nem múlnak el ők, kik szívünkben élnek,
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csöndesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.*

Köszönjük Zoltán, nyugodj békében, Isten veled!

Genf, 2013. február

Mercz László

BIBLIOTHÈQUE HONGROISE
DE GENÈVE
GENFI MAGYAR
KÖNYVTÁR

21, chemin Terroux
1218 Le Grand-Saconnex
Suisse

Tel. +41 79 962 25 12
bibliohun@bluewin.ch
www.bibliohun.ch

La bibliothèque est temporairement fermée pour cause de déménagement.
A könyvtár költözés miatt ideiglenesen zárva van.